

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Art coli și cōres-
pondențe pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Conurse, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

O conferință învățătorească.

În zilele trecute am ospitat la conferința învățătorească din protopopiatul Aradului, ținută în școala centrală a învățătorului Iosif Moldovan. — Practica a încetățenit binișor și formele convenționale în adunările învățătorești, încât se simți bine în ele, ca și acasă. Oamenii cari discută și se controversează în idei, dar nu se urăsc unii pe alții, acesta este chipul muncii cinstită și îmi cade bine a constata aceasta.

Cuprinsul conferinței a fost obiectiv. În program au fost luate două dizertații, două prelegeri practice și o temă de ordine socială învățătorească.

După mine dizertațiunile n'au loc în conferințele despărțimintelor. Problema conferințelor este per eminentiam practică. A pune în aplicație practică sistemele noi metodice prin prelegeri practice în școala unde să țină conferința și a discuta asupra aplicabilităților. Rezultatele acestor discusțiuni a-le rezumă și a-le face obiecte de discuțiune în adunarea generală. Mai departe a pune în discuțiune teme de ordine administrativă școlară și a-le înainta și aceste adunării generale. Cu un cuvânt a face fața școlii vii cu toate scăderile și îmbunătățirile ei. De pildă desemnul și lucrul manual au devenit un factor principal în școală și au să fie scara pe care să edifice învățământul. Metoadele acestora au să reformeze învățământul, e nevoie dar să fie cunoscute metoadele și înaintea învățătorilor, cari au ieșit mai demult din școală. În program eră suscepută o prelegere din desemn de învățătorul Iosif Moldovan, spre nenorocire însă prelegerile practice nu s'au putut ține din pricina, că școlile din Arad sunt închise în urma epidemiei difterică și așa conferința a fost lipsită de propriul obiect al ei. Chestiunea aceasta actuală însă trebuie să ajungă bine pregătită în discuțiunea adunării generale ce urmează, dreptce are să se mai țină o conferință și să nu lipsească nici din desbaterile celorlalte conferințe metoda naturalist al desemnului și și a lucrului de mână. Din aceste elemente pregătește apoi comitetul central materialul pentru adunarea generală, iar aceasta devine expresiunea școlii vii și dă îndrumări pentru munca anului viitor.

Numai astfel să pot face specializările metodice și pot aceste deveni un bun comun al tuturor învățătorilor, iar Reuniunile un factor real al cultivei învățătorilor.

Altfel dizertațiile au fost lucrate cu îngrijire, dovadă că oamenii cetesc și judecă. Conferențiarul Cristea, în idealismul său, ce-i șade bine, a vrut să scoată la iveală pedagogia lui Eminescu din contactul ce la avut Eminescu cu școala și într-adevăr a scos tot ce a putut din viața revizorului Eminescu, spre a-l prezenta de amic al școlii. Eminescu însă n'a reprezentat o direcție pedagogică, nici nu putem vorbi despre Herbartianismul lui Eminescu. Mai mult că putem vorbi despre influințele lui Schopenhauer, ce pare a-i fi determinat forma științifică a pesimismului său însărcinat, dar nu degenerat pentru că în poezia lui Eminescu este viață. Putem dar remarcă pesimismul lui Eminescu în concepțiunile sale filozofice, iar în raport cu pedagogia numai ca și pe amic al școlii, peste tot: apostol al civilizațiunii.

Conferențiarul Colțău în tractatul său despre Șaguna a scos draguț în relief conceputul conferințelor învățătorești în legătură cu monitorii pedagogiei vechi. Să nu desconsiderăm însă instrucția cu monitorii, ca să nu cădem în aceeaș osândă. Astăzi să urgează treptele formale, dar aceste încă nu sunt staționare, zilele lor încă sunt numărate. Sufletul omului este o adâncime infinită, vecinic clocotitor și vecinic să relevează în el taine pe cari filozoful le analizează și cearcă să le descifreze, de aici provin și încercările necurate de a rezolvă problema educațiunii și aceste încercări se schimbă una pe alta în calea perfecțiunii, dar sfârșitul perfecțiunii e departe... departe... acolo unde este atotștiința ce nouă nu ne este dată. Acea lume înaltă științifică formulează principiile pedagogice, pe cari învățătorul le aplică și prin aplicație să face proba practică de realizare.

Acesta este procesul civilizațiunii, de n'ar fi așa am rămânea staționari, vezi cine nu cugetă nu se schimbă, rămâne acelaș. În cugetarea asupra problemelor educațiunii zace progresul pedagogiei și pentru mine este o satisfacție când văd oameni cugetători, aici pe învățătorii noștri cugetători. Numai de aripi de Icar să vă feriti.

Învățătorul Guleș, avea să deslușească indiferentismul ce cred unii a-l observa între învățători. A spus, că generația bătrână ocupă terenul de validitate de'naintea generației tinere, căreia nu-i deschide teren de muncă, dar n'a arătat cum este împedecată de a-și reclama loc de muncă. Adevărul va fi doar, că nu sunt imbiiați cu lucrul. Dar uită dragă, lucrează și-ți cere loc la masa verde și sunt sigur, că nu vei fi refuzat ci din contră vei fi îmbrățișat de cei ce așteaptă să vază cu ochii, că cine este omul viitorului, care să le ocupe locul. Treptat dar înainte, dacă cumva accentul nu însamnă orgoliul tinereții de a da jos pe cei bătrâni, ce nu cred să fie, căci eu am părere bună despre conferențiar și generația tină și în această credință nu mă clatină nici chiar cazurile de ușurințe ale tinerimei. De pildă un învățător tinăr n'a participat la conferință deși era în Arad, îl întreb în ziua următoare, că de ce n'a fost la conferință iar dânsul cu toată vanitatea bunei credințe îmi răspunde: că s'a întâlnit cu un amic de școală și a petrecut cu acela. Băiatul nici nu era în clar cu datorințele superioare oficiale, față de datoriile amicale. Vezi tinerimea trebuie mai nainte încetățenită în viața publică și numai după aceea începe rolul ei. Cazul de aici eu nu-l socotesc de indiferentism ci de puierilitate în viața publică, dar din copii se fac hărbați harnici dacă sunt bine crescuți, tinerii dar trebuie să facă stagiul novitiului vieții publice, dela dânsii atârână, cât să se țină novitiatul.

A atins însă și jigniri din partea superiorității, anume că consistorul nu satisface în totdeauna dorințele Reuniunii, anume acele despre cari consistorul crede, că nu cad în competența Reuniunii de a-le impune consistorului. Vorba e că consistorului încă trebuie să i-se recunoască dreptul de a avea părerea sa și așa eventuala îndrumare nu este jignire ci mai vărtos act de îndreptare din partea unui matur corp, care vede și mai departe decât ce să vede în jos. Dar împedecă consistorul reuniunea în activitatea sa? Eu așa știu, că nu, ci din contră consistorul și peste tot corporațiunile noastre bisericesti s'au espus până în pânzele albe pentru școală și învățătorul ei de ia creat soartea de astăzi neasămănat mai bună decât cea de odinioară.

Sedeă mai bine conferețiarului să aibă un cuvânt de recunoștință față de superioritatea bisericestă sbuciumată în apărarea școlii, decât cuvântul supărăcios. Ori doar superioritatea aceea n'are lipsă de mângâierea recunoștinței pentru sbuciumările sale?

Dacă conferențiarul privea mai aproape de sine poate nu ajungea în păcatul nedreptății, ci află, că în sinul învățătorimei se ivesc aparențele de puțină pasare de instrucțiunile confesionale, un fel de tendență de emancipare de sub legăturile

confesionale. La noi aceasta aparență este minimă, aiurea este mai pronunțată, pe cum o știu aceasta cei ce cetesc gazete. Aceste tendențe însă sunt trecătoare, când vor simți sinul rece la care gândesc cu grab' se vor întoarce și cei răsleți la sinul mamei bune. Mie nu-mi fac griji aceste oscilări și eu cred a avea titlu de a cunoaște lumea.

Am fost întrebat de cătră unul dintre d-voastră, despre impresiile ce mi le-a făcut conferința despărțământului tractual din Arad și iscălesc cu drag acele plăcute impresii pentru toți.

R. Ciorogariu.

Regulament

pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în Metropolia gr. or. română din Ungaria și Transilvania.

CAP. I.

Persoanele supuse disciplinei.

§. 1.

Regulamentului prezent sunt supuse toate persoanele însărcinate cu funcțiuni bisericesti, școlare, epi-tropești și fundamentale, cu excepția arhierilor și a călugărilor dela mănăstiri, ale căror cauze disciplinare are să le reguleze sinodul episcopesc. Acest regulament se extinde mai departe și asupra candidaților de preoți și de învățători.

A. Trangresiuni disciplinare.

§. 2.

- a) Neglijență sau neascultare în împlinirea datorințelor;
- b) necorectități în afacerile oficiale;
- c) fapte mai puțin grave, săvârșite în contra ordinii și a bunei cuviințe;
- d) căutare de certe și agitare la neînțelegeri;
- e) exhortațiuni și expresiuni necuviințioase față de superiori și de autoritățile bisericesti;
- f) executarea înainte de aprobare a acelor concluze, cari sunt a se aprobă prealabil prin autoritățile superioare.

B. Delicte disciplinare.

§. 3.

- a) Necredință față de biserică;
- b) desconsiderarea și deonestarea doctrinelor, canoanelor, legilor, ordinațiunilor și datinelor bisericesti;
- c) fapte contrare canoanelor, regulamentelor și ordinațiunilor în vigoare;
- d) fapte contrare moralei publice;
- e) viață casnică contrară moralei publice și învățaturii bisericesti, precum și căsătoria nebinecuvântată de biserică;
- f) neîmplinirea obstinată a datorințelor oficiale și neglijarea cu desăvârșire a oficiului;
- g) părăsirea arbitrară și nejustificată a oficiului;
- h) călcarea datorințelor oficiale și abuzul de oficiu săvârșit prin corumperi sau mituire;
- i) neascultarea obstinată și purtarea necuviințioasă față de superiorități;
- k) administrarea necorectă sau înstrăănarea averilor bisericesti, școlare și fundamentale;
- l) denunțări și calomnieri față de cepii și superiori

bisericii, precum și față de corporațiunile, instituțiile și organele bisericesti;

- m) conspirațiuni și conlucrări în contra întregității și constituțiunii bisericesti;
- n) corumperi la alegeri, precum și complicitate la acelea;
- o) violarea secretului de oficiu;
- p) purtarea nemorală și scandaloasă, aptă de a compromite poziția oficioasă a inculpatului;
- r) condamnarea prin sentință ridicată la valoare de drept din partea judecătorilor penale pentru crime ori delicta difamante.

C. Pedepse disciplinare.

§. 4.

Pentru transgresiunile înșirate în §-ul 2 a—f, se aplică în calea ordinii, fără procedură disciplinară pedepsele următoare:

- a) admonițiune;
- b) infruntare;
- c) amendă respective pedeapsă în bani până la 100 coroane.

În contra aplicării acestor pedepse în calea ordinii nu se admite remediul de drept.

§. 5.

Pentru delicta înșirate în §. 3 a—r, se aplică următoarele pedepse:

- a) amendă până la 10% a salariului respective a tuturor emolumentelor, care în caz de neplătire se schimbă în suspendare dela oficiu și o parte de beneficiu pe un timp anumit amăsurat pedepsei bănești;
- b) lipsirea de drept la adaus cuineuenal pe timp anumit ce nu poate trece peste 2 ani;
- c) detragerea competențelor personali a învățătorilor dirigenți;
- d) suspendare dela oficiu și dela beneficiul întreg sau numai în parte pe un timp anumit;
- e) amovare din oficiu și din postul ce-l ocupă;
- f) excluderea temporală ori definitivă din sinul candidaților pentru serviciul bisericesc sau școlar;
- g) excludere temporală din sinul corporațiunilor bisericesti;
- h) destituire necondiționată adevă la lipsire totală de dreptul de a mai putea ocupa post bisericesc, școlar sau episcopesc în metropolie;
- i) lipsire pentru totdeauna de caracterul oficial și de dreptul la penziune.

D. Organele îndreptățite a aplică pedepsele și a ordina cercetarea.

§. 6.

Pentru transgresiunile înșirate în §. 2 lit. a) și b) protopresbiterul față de subalterni poate aplică pedepsele prescrise în §. 4 lit. a), b) și pedeapsa de sub c), până la 20 coroane.

§. 7.

Pedepsele prevăzute în §. 4, le aplică în calea ordinii consistorul eparhial, iar în caz de urgență prezidentul aceuia.

§. 8.

Celce în decurs de 3 ani a fost pedepsit în calea ordinii de 3 ori pentru transgresiune și în decursul aceluia timp săvârșește iarăș asemenea transgresiuni, are să fie urmărit în calea disciplinară pentru delict și pedepsit conform §-ului 5.

§. 9.

Pentru delicta înșirate în §. 3 este îndreptățit a ordona cercetare disciplinară:

- a) în contra persoanelor de manipulațiune și de cancelarie prezidentul oficiului respectiv;
- b) Consistorul eparhial ori prezidentul aceuia în contra tuturor organelor, funcționarilor și persoanelor supuse jurisdicțiunii sale;
- c) Consistorul metropolitan ori metropolitul în contra asesorilor și funcționarilor aplicați la consistorul metropolitan.

E. Prescripțiunea.

§. 10.

Transgresiunile prevăzute în §. 2 se prescriu în 6 luni dela săvârșirea aceloră respective dela ajungerea la cunoștința forului competent.

§. 11.

Delicta disciplinare prevăzute în §. 3 se prescriu și nu mai pot fi urmărite după 3 ani dela săvârșirea aceloră sau dela ajungerea la cunoștința forului competent, dacă în acest restimp inculpatul n'a săvârșit alt nou delict disciplinar și dacă inculpatul nu este în continuitatea săvârșirii delictelor.

De cumva însă delictul învoală crimă după legile criminale ale statului, atunci nu se poate privi de prescripțiunea până ce n'a intrat prescrierea după legile criminale ale statului.

Prescripțiunea normată în legile statului nu este obligătoare pentru biserică în caz dacă inculpatul a săvârșit fapte, cari îl disqualifică de a mai putea implini funcțiuni sacre.

CAP. II.

A. Forurile judecătorești.

§. 12.

Forurile judecătorești disciplinare sunt:

I. Ca foruri de prima instanță:

- a) scaunul protopresbiteral, în cauzele ce i-se conced din partea consistorului eparhial (§. 33 p. 3 din statutul organic);
- b) Consistorul eparhial;
- c) prezidiul în cazurile prevăzute, în §. 11 p. a) al acestui regulament;
- d) comisiunea disciplinară a consistorului metropolitan în cazul §. 11 litera c);

II. Foruri de a doua instanță:

- a) Consistorul eparhial în cauzele, în cari scaunul protopresbiteral judecă în prima instanță;
- b) Consistorul metropolitan în toate cauzele în cari consistorul eparhial judecă ca for de prima instanță;
- c) plenul consistorului metropolitan, în cazul când a judecat ca primul for comisiunea disciplinară a aceuia.

B. Regularea competenței.

§. 13.

Consistorul prevede și judecă cauzele disciplinare de pe teritoriul jurisdicțiunii sale;

- a) în ședința plenară asupra asesorilor consistoriali mireni, secretarului mirean, fiscalului, defenzorului matrimonial, funcționarilor dela casă și a membrilor corporațiunilor protopresbiterale și parohiale pentru faptul și omisiunea săvârșite în calitatea lor ca atari;

b) în senatul bisericesc asupra preoților ori în ce funcțiune, protopresbiterilor, profesorilor de teologie, catihetilor și candidaților de preoți;

c) în senatul școlar asupra profesorilor dela institutele medii și pedagogice, învățătorilor, învățătoarelor și candidaților de profesori ori învățători;

d) în senatul epitropesc asupra membrilor epitropiilor protopresbiterale și parohiale.

C. Cauzele excluderii dela funcționare ca judecător și delegarea altui for.

§. 14.

Nu pot funcționa ca judecători:

a) cei înrudiți cu inculpatul până la al șaselea grad de sânge sau al patrulea grad de cuscrenie, sau se află cu inculpatul în legături de adopțiune, tutelă sau curatelă;

b) cei care sunt în dușmănie sau în proces cu inculpatul;

c) martorii în cauzele în cari au depus mărturisiri esențiale;

d) apărătorii și reprezentanții inculpatului, precum nici arătătorul (acuzatorul) sau reprezentantul acelaia, nici fișcalul consistorial, ca reprezentantul acuzei;

e) cei cari au concurs cu votul lor la deciderea cauzei în instanță inferioară;

f) comisarul de investigațiune în cauză.

Membrii forurilor, cari cad sub dispozițiunile acestui §. sunt îndatorați a se însinua ca atari la prezidentul forului.

§. 15.

Inculpatul are drept a pretinde excluderea acelor membri ai judecătoriei dela funcționare ca judecători, față de cari poate dovedi, că subversează una dintre cauzele enumerate în §-ul precedent. Aceasta o rezolvă forul competent, iar în contra deciziunii nu se admite recurs.

Dacă din cauzele susnumărate ar fi excluși a funcționa ca judecători, ori s'ar afla din acte, că sunt bănuți de interesați sau preocupați atâția membri ai forului respectiv, încă numărul celor neexcepționați nu ar fi de ajuns pentru a aduce hotărâri valide, la cerere ori din oficiu urmează delegarea altei judecătorii de aceeași categorie.

§. 16.

Delegarea altei judecătorii față de scaunul protopresbiteral de deja încredințat, o dispune consistorul eparhial, iar față de consistorul eparhial, consistorul metropolitan, și în caz de urgență, metropolitanul.

§. 17.

Forul delegat urmărește întreaga procedură dela început, având a tracta cauza cu observarea tuturor regulilor de procedură. Iar hotărârile sale le imanează inculpatului pe calea forului competent al respectivului.

CAP. III

Investigarea.

§. 18.

Investigarea se introduce în contra inculpatului pe temeiul arătărilor private ori oficiale, sau din oficiu pe baza observațiilor proprii.

§. 19.

Fiecare persoană asupra căreia se extinde acest regulament, este îndreptățită în interesul său propriu sau în interesul public, a cere cercetarea disciplinară în contra sa.

§. 20.

Arătări, despre fapte sau întrelăsări, cari nu constituiesc transgresiune ori delict disciplinar, se resping fără nici o cercetare.

Arătări anonime sau sub nume falze, nu se iau în considerare.

§. 21.

Organul îndreptățit a ordina cercetarea înainte de toate ascultă pe inculpatul și aflând substrat de ajuns, ordonează investigațiunea, indică punctele de investigat și trimite comisar investigator, indegetând totodată, pe cât numai se poate, modalitățile de cercetare. În cazuri grave și urgente se poate ordina investigațiunea și fără ascultarea prealabilă a inculpatului.

Dispozițiunea prin care se ordonează investigațiunea, nu este apelabilă.

§. 22.

Pe baza sentinței criminale definitive a judecătoriei competente se poate pertracta și decide cauza, fără de a urma procedură de investigare.

§. 23.

Deodată cu ordonarea investigațiunii prealabile sau în decursul acesteia, în cazuri grave și deosebi când se arată pericolul provenit direct din delictul inculpatului, pentru biserică-școală, sau averea acestora, se poate suspenda inculpatul dela oficiu și beneficiu în parte sau întreg; iar față de învățători urmează suspendarea dacă sunt urmăriți pentru delictele definite în artichul de lege XXVII. 1907 §. 22, punctele a-c, ori pentru delicturile prevăzute în §. 3 g) și h) din acest regulament.

În contra deciziunii de suspendare inculpatul poate recurge, însă recursul nu împedecă executarea.

Suspendarea preventivă nu poate dura mai mult de 3 luni.

§. 24.

Suspendarea preventivă urmează de sine și se va decretă în puterea legii: când pe baza investigațiunii criminale din partea autorităților statului pentru crime ordinare s'a ordonat deținerea inculpatului.

§. 25.

Suspendarea preventivă se sistează:

a) dacă în cursul cercetării se dovedește, că motivul pentru care este suspendat a fost fără temei;

b) prin sentință de achitare sau dacă este judecat cu pedepsele prevăzute în §. 5 a-c din acest regulament.

§. 26.

Investigațiunea și respective instruirea procesului o îndeplinește comisarul de instrucțiune, spre care scop face cercetările necesare, ascultă pe acuzat, pe arătători, pe daunați și pe toți martorii provocați, având a eruă toate dovezile relative la delictul arătat.

Arătătorul, după împrejurări, poate fi ascultat și ca martor.

Inculpatul este în drept în decursul investigațiunii a înainta comisarului de instrucțiune și judecătoriei disciplinare ori ce cerere întru apărarea sa. Atât arătătorul cât și acuzatul au drept a-și numi câte unul sau doi bărbați de încredere pentru controlarea cercetării.

§. 27.

Inculpatul are drept a fi de față în persoană ori a fi reprezentat prin plenipotențiat la ascultarea martorilor și la efectuarea cercetării. Neînfățișarea incul-

stora; alineatul întâi al hotărârii nr. 187, după care (congresul) în ce privește limba de propunere a catehizării nu poate încuviința nici o restricțiune, și mai departe, „nu poate să consimtă ca în clasele superioare ale școalelor elementare de stat părțile principale ale religiei și rugăciunile mai cunoscute să se propună și în limba ungurească”, — conține nu numai necuviința față de autoritatea statului, ci și ingerința necompetentă în sfera lui de drepturi.

3. Ordinea de drept a statului e atacată în alineatul doi al hotărârii nr. 186, unde se interzice tuturor preoților, ca în chestiuni bisericești și școlare, și cu deosebire în chestiunea catehizării, să primească și execute ordinațiuni și dispozițiuni prevenite dela alte autorități, străine de biserică: Hotărârea aceasta contravine direct tuturor legilor — în special articolelor de lege XXXVIII: 1868, XXVIII: 1876, XVIII: 1879, XXVI și XXVII: 1907, — cari acordă atât municipiilor, cât și guvernului și organelor sale, chiar și asupra școalelor profesionale, nu numai dreptul supravegherii ci și pe al dispunerii; numitul alineat deci refuză deadreptul orice supunere față de lege.

4. Agravează opunerea aceasta față cu ordinea de drept a statului, alineatul al treilea din hotărâre, care califică ca delict și amenință cu retorsiune orice abatere dela aceasta hotărâre și prin aceasta exercită asupra preoților o adevărată teroare, întrucât îi provoacă să se împotrivescă legilor și autorităților cari procedează legal.

Budapesta, 12 noiembrie 1909.

Din încredințarea ministrului:

ss. Náray Szabó,
consilier ministerial, secretar
prezidial.

CRONICA.

Știre personală. Preasfinția Sa domnul Episcop diecezan s'a reîntors dela ședințele Consistorului Metropolitan din Sibiu.

Întru pomenirea reginei Elisabeta s'a ținut vineri serviciu divin în catedrala din Arad, oficiat de spiritualul institutului Alexiu Vesalon. A fost prezent seminarul cu profesorii în frunte, școala de fete și membrii consistorului. După serviciu tinerimea s'a adunat în sala festivă a seminarului unde profesorul Avram Sedean a ținut panegiricul. După festival tinerimea a avut zi de ferii.

Invitare. Corul învățătorilor din tractul Buteniului cu sprijinul inteligenței române din Buteni, sâmbătă, în 7/20 noiembrie a. c. aranjază un concert împreună cu dans în hotelul „Coroana” din Buteni, începând la orele șapte și jumătate seara. Prețul de intrare: Loc I. 3 cor., loc II. 2 cor., loc III. cor. 1'60 bani loc de stat 1 cor. suprasolviri se primesc cu mulțămire și se vor cvita pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat pentru completarea bibliotecii școlare din loc. Programa: 1. „Pe-al nostru steag” de T. Popovici, cor. 2. „Monolog” de V. Alexandri, predat de dl A. Vini. 3. „Serenadă” de G. Dima, cor. 4. „Romanze” din opera Troubadur de G. Verdi, duet cântat la violină de domni: P. Mara și G. Andreică. 5. „Rugăciune” de * duet cântat de domni S. Dorca și A. Nini. 6. „Zigeunerveisen” de Sarasatte, solo de violină executat de dl P. Mara. 7. „Marșul economilor” de G. Porumbescu, cor.

Himen. Aurelia Comaniciu și Aurel Călniceanu asesor-controlor [consistorial] logodiți. Veneția — Arad, octombrie 1909. — Sincerile noastre felicitări.

Carte aprobată. Cartea de cetire pentru clasa III. primară scrisă de Nicolae Sulica prof. cu concursul mai multor învățători a fost aprobată de ministrul unghuresc de culte sub numărul 124802/909 și i s'a dat dreptul de a fi introdusă, ca manual didactic în toate școalele primare din patrie în cari se propune limba română.

Prelegere antialcoholistă. Profesorul preparandial Nicolae Mihulin, a ținut tinerimei dela seminarul nostru ort. român din Arad, la 6 nov. a. c., orele 2 p. m., o prelegere antialcoholistă bine succasă.

Prelegerea a fost foarte interesantă, atât pentru cuprinsul ei bogat, dar mai ales pentru argumentele sale neresturnabile biologice, medicale și statistice aduse contra folosirii alcoolului. Prelegerea a avut o mare influență asupra tinerimei auditoare, care depărtându-se murmură mereu: „Jos cu berea, jos cu vinul și alcoolul!” Osteneala numitului profesor merită toată lauda

Cronică bibliografică.

A apărut „Biblioteca pentru toți”. Nr. 441—442 conținând trei povestiri de Gustav Flaubert, și anume: *O inimă simplă*, *Legenda sfântului Iulian ospitalierul* și *Irodiada*, traducerea de d. Iftodiu. Prețul 60 bani.

Aceste trei povestiri, pline de un farmec deosebit, ca toate operile atât de cizelate a marelui Flaubert, care a devenit clasic în Franța și e considerat printre cei mai mari scriitori contemporani, Flaubert e și naturalist și romantic în același timp, și această înfrățire a romantismului și naturalismului apare în deosebi în povestirile mai sus menționate. Ce poate fi mai romantic și mai fantastic ca *Legenda sfântului Iulian ospitalierul*, iar *Herodias* e o serie de tablouri fastuoase și de strălucire neînchipuită prin care vedem cum Salomeea prin dansul ei câștigă capul sfântului Ioan. *O inimă simplă* e povestirea înduioșătoare a unei sermane slujnice din provincie, și e, în simplitatea ei de un naturalism neîntrecut. În toate trei povestirile ni se arată admirabilul artist care este și căruia nu i se poate imputa decât o perfecțiune prea mare.

De vânzare la librăria diecezană din Arad.

Concure.

Pe baza rezoluțiilor Ven. Consistoriu diecezan de sub Nrii 5980 și 6795/909, pentru îndeplinirea parohiei vacante din Curtici, prin aceasta să eserie din oficiu concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune de pământ parohial; 2. birul preoțesc dela parohienii aparținători acestei parohii în proporțiunea următoare: a) dela parohienii, cari posed numai casă și intravilan, una măsură de bucate, și anume: jumătate grâu; jumătate cucuruz astfel însă, că dacă pe unul și același intravilan ar fi edificate mai multe case și astfel ar locui pe un intravilan mai multe familii,

toți acești posesori la o altă plătesc cvota de o măsură de bucate staverită mai sus și nu fiecare separate câte o măsură; b) parohienii, care pe lângă casă și intravilan mai posed și pământ până la $\frac{1}{4}$ de sessie, vor solvi fiecare în bir câte o măsură grâu și $\frac{1}{2}$ cucuruz, ori invers după împrejurări; iar c) aceia parohieni, cari posed pământ parte $\frac{1}{4}$ de sessie, au să plătească câte una măsură grâu și una măsură cucuruz. 3. ștolele legale.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți să recere e valificațiune prescrisă pentru asemenea parohii.

Alesul va suporta toate contribuțiile după pământul ce-l va beneficia; va catechiza atât la școala comunală cât și la celea confesionale fără a țineă cont la vr'o remunerație pentru aceasta.

Recursele ajustate cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Curtici, să vor așterne în terminul concursual la oficiul protopopesc al tractului Chișineu (Kisjenő), având recurenții a se prezentă în cutare duminică ori serbătoare în s. biserică din Curtici spre a-și arăta desteritatea în celea rituale și oratorie, ținând cont de dispozițiunile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Chișineu, 29 octomvrie (11 nov.) 1909.

Demetriu Muscanu,
adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea ambelor parohii din Cinteu, atât a aceleia reactivată prin concluzul de sub Nr. 119/909 a Ven. Sinod eparhial, cât și a celeia remase vacantă după reposatul preot Ioan Iancu, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Ambele parohii fiind de clasa primă, dela recurenți să recere e valificațiune corespunzătoare.

Venitele impreunate cu acestea parohii sunt: 1. Câte una sessiune pământ parohial; 2. Câte un intravilan parohial; 3. Despăgubire de imas; 4. Pentru bir și ștole câte 300-300 cor. solvinde din cassa culturală.

Cei aleși au să supoarte toate contribuțiile ce cad după sesiile beneficiate și au să provadă catechizarea în școala noastră confesională din loq fără ori ce remunerație.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Cinteu, să vor așterne la oficiul protopopesc ort. rom. din Chișineu (Kisjenő) în terminul concursual, având recurenții a se prezentă în cutare duminică ori serbătoare în sfta biserică din Cinteu, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, pe lângă observarea dispozițiilor §-ului 20 din regulamentul pentru parohii.

Cinteiu, din ședința comitetului parohial ort. rom. ținută la 30 august (12 sept.) 1909.

Gavriil Popluca,
preș. com. par.

Ioan Popoviciu,
notar com. par.

În conțelegere cu: Demetriu Muscanu, adm. ppsc.

—□—

1—3

În urma învuiințării Ven. Consistor diecezan de sub nr. 5131/1909, prin aceste să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia oficiasă pentru indeplinirea postului de capelan temporal, la parohia de clasa a II-a din Brusturi pe lângă veterarul paroh Nicolau Budugan de acolo.

Beneficiile impreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale cari sunt: 1. În loc de bir paroh. 6 și jumătate jughere pământ fanaț și arător în valoare de 200 cor. de după care pe jumătate va avea să solvească dările capelanul ales. 2. Ștolele legale, cari fac 180 cor. 3. Ajutor de stat conform e valificațiunei alesului. 4. Casă parohială nefiind, alesul are să se ingrigească pe spesele sale de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poștiți, ca recursele lor instruite conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Brusturi, să le sustearnă în terminul susindicat pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. român din Halmagiu (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poștiți să se prezenteze în termin regulamentar în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Brusturi spre ași arăta desteritatea în celea rituale respective în predicamânt făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința comitetului parohial din Brusturi ținută la 27 sept. (14 oct.) 1909.

Nicolau Budugan,
preot, președinte.

Traian Nicodim,
inv., not. com.

În conțelegere cu: Cornel Lazar, protobresbiter.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea stațiunii învățătorești-cantorale din Măgulicea, devenind în vacanță prin abdicere, prin aceste să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia oficiasă.

Emolumentele sunt: 1. Salar în bani gata din casa cult. 500 cor. 2. Spese de conferință 20 cor. 3. Spese pentru scripturistica 20 cor. 4. Lemne pentru încălzirea salei de învățământ și a locuinței învăț. după trebuință. 5. Uzufructul grădinei școl $\frac{1}{4}$ iugher cat. 6. Dela înmormântări unde va fi poștit câte 1 cor.

Alegândul învățător este îndatorat să conducă strana fără alta remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți să-și sustearnă recursele lor instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Măgulicea, în terminul sus indicat, pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. român din Halmagiu (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poștiți să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Măgulicea spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântările bis. făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința comit. parohial din Măgulicea, ținută la 14 oct. (1 nov.) 1909.

Laurențiu Iuga,
paroh, preș.

Gheorghe Petrișor,
inv., not. com. par.

În conțelegere cu: Cornel Lazar, pprezbiter, înșp. școl.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea parohiei vacante de clasa a III-a din Varviz, cu filia Borumlaca, protoprezbiteratul Orăzi-mari, se escrie concurs cu termin de concurgere 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: din parohia matră Varviz: 1. Casa parohială cu supraedificatele. 2. 21 jugăre pământ parte arător parte fanaț. 3. Dela 80 numere case câte o măsură de bucate, (cucuruz ori grâu), dela ceice nu vor avea bucate vor avea să primească câte 2 cor. pentru una măsură de bucate. 4. pentru lemne de foc 24 cor. 5. Pășunat pentru 6 drb. vite, pentru cari darea de pășunat o va solvi alesul. Ștolele uzuâte. și anume: Pentru prohodul mic până la 7 ani 2 cor., pro-

modul mare dela 7 ani în sus cl. III 6 cor., clasa II 8 cor., clasa I 10 cor. Predică, iertăciuni și 3 stări are să se săvârșească la fiecare prohod. Celelalte venite stogăre amăsurat protocolului luat cu comitetul parohial în 26 octomvrie (8 nov.) 1909.

Dela filia Borumlaca: 1. 3 Jugere pământ arător și fanași. 2. Dela 40 numere case o măsură bucate ori 2 cor. în bani, dela cari nu vor avea bucate. 3. Pentru lemne de foc 12 cor. 4. Stolele ca și în parohia matraș. Dările după pământul parohial le va solvi alesul atât în matraș cât și în filie. Întregirea dela stat averită pentru această parohie. Alesul are să catechizeze cu toți băieții de școală, atât în filie cât și în matraș, fără altă remunerație.

Recurenții sunt avizați a-și trimite recursurile adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform regulamentului pentru parohii subsemnatului protopop la termenul indicat, iar până la alegere să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratoric.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala*, m. p. protopop.

—□—

2—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala gr.-or. rom. din Fancica se escrie concurs cu termen de alegere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: 1. În bani gata 196 cor. 2. holde 1575 □ pământ arător și fanași 200 cor. 3. competența de pășune după 4 drb. vite 16 cor. 4. 12 m. grâu à 10 cor. 120 cor. 5. Pentru lemne 48 cor. Venitele stolare 20 cor. De tot 600 cor. Pentru încălzitul școalei se va îngriji comuna biserică. Pentru învățătorul ales se va cere întregire dela stat până la minimalul prescriș de lege, precum și cvincvenalele. Recursurile ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate comit. parohial din Fancica să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesic în Oradea-mare, având recurenții a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* m. p. protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr.-or. rom. din Mezöpeterd, devenit vacant prin pensionarea fostului învățător Petru Dagău, se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: 1. În bani gata 214 cor. 2. holde 144 □ pământ arător cu competența de pășune 10 cor. 3. 10 cubule de bucate grâu săcăreț de pâne 10 cor. 4. Pentru paie 16 cor. 5. Pentru lemne 20 cor. Pentru înscrierea băieților didactru 30 cor. 7. Pentru conducerea școalei de repetiție dela antistia comunală 10 cor. 8. Pentru scripturistică 6 cor. 9. Diurne la conferințe 6 cor. 10. Pentru umblarea cu crucea în sfta dela preot 10 cor. 11. Stolele cantoralé 119 cor. 12. Filieri. Locuință cu 2 chilii cu supraedificate și grădina de legume. În total: 711 cor. 40 filieri.

Pentru întregirea salarului până la minimalul prescriș de lege și pentru cvincvenale se va recurge la stat.

Alesul va avea să provadă cantoratul fără altă remunerație. Dela recurenți se pofteste, ca recursurile însoțite cu documentele provăzute în § 61 din Regulament

și adresate comitetului parohial din Mezöpeterd, să le înainteze P. On. oficiu protoprezbiteral în Oradea-mare, iar până la termenul indicat a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică de acolo pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic. Cei cu aptitudine de a conduce cor vor fi preferiți. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Toma Păcala* m. p. protopop.

—□—

2—3

Pe baza aprobării Veneratului Consistor dela 15/28 octomvrie a. c. Nr. 6751/909 să escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa primă din Semlac, cu termenul de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Una sesiune parohială constatătoare din 33 jughere 600/1600 m. □ pământ arător care aduce un venit de 1680 cor. 2. Bir preoțesc câte 15 litre grâu curat și 15 litre orz ori cucuruz dela acei credincioși, cari au pământ și casă; iar dela aceia, cari au numai casă, câte 15 litre cucuruz; cari dau un venit de circa 200 cor. 3. Stolele legale, cari aduc un venit de circa 420 cor.; aceaste toate la olaltă fac un venit de 2300 cor. Din aceasta sumă detragându-se toate dările publice în sumă de circa 260 cor. pe cari alesul va fi îndatorat ale solvi, rezultă un venit curat de 2040 cor.

Recurenții vor avea să-și subștearnă recursurile, ajustate cu documentele prescrișe și adresate comitetului parohial din Semlac, Prea On. oficiu protoprezbiteral în Arad; având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare - cu observare strictă a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii - în s. biserică din Semlac, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratoric.

Semlac, din sedința comitetului parohial ținut la 27 septemvrie (10 octomvrie) 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş*, protopresbiter.

—□—

3—3

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de
aceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

52

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Mare depozit în ornate, recvizite bisericesti și anume:

ORNATE (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericii ortodoxe române,
♦ dela 50—1000 Coroane. ♦

POTIRE de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela
♦ 30 până la 200 Coroane. ♦

CRUCI pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela 4—100 Cor.

CĂDELNIȚE de bronz și argint dela 15—100 Coroane

CANDELE de argint dela
♦ 15 până la 100 Coroane. ♦

DISC cu stea de bronz și aur, dela 8 până la 50 Cor.

LITIER de tinichea și argint dela 15 până la 100 Cor.

CUTIE pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, 30 Coroane.

ICOANE pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela 8 până la 100 Coroane.

PRAZNICARE pe lemn ori tinichea dela 8—50 Cor.

EVANGHELIA cu litere latine și cirile legate mai simplu dela 20—40 Cor., în legătură mai fină 50—150 Cor.

APOSTOL, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre. La dorință servim la moment cu informațiuni ♦ și deslușiri mai detaliate. ♦

Cu stimă:

LIBRĂRIA DIECEZANĂ